ماشاء اللہ لا قوۃ الا باللہ

حسب فرمایش لالہ بھگوتی دت صاحب تاجر کتب حیدرآباد دکن

بانصرام کمترین محمد قمر الدین بن حاجی شیخ محمد یعقوب صاحب مرحوم

در مطبع فیوض کریمی واقع حیدرآباد دکن مطبوع

بسم اللہ الرحمن الرحیم

باب الف

مصدر	ماضی مطلق	ماضی استمراری	ماضی قریب	ماضی بعید	مستقبل
آمدن	آمد	می آمد	آمده است	آمده بود	خواهد آمد
آنا	آیا	آتا تھا	آیا ہے	آیا تھا	آویگا
امر	مضارع	امر	نہی	اسم فاعل	اسم مفعول
بیاید	می آید	بیا	میا	آینده	آمده
آوے	آتا ہے	آ	مت آ	آنیوالا	آیا ہوا
آوردن	آورد	می آورد	آورده است	آورده بود	خواهد آورد
لانا	لایا	لاتا تھا	لایا ہے	لایا تھا	لاوے گا
بیارد	می آرد	بیار	میار	آرنده	آورده
لاوے	لاتا ہے	لا	مت لا	لانے والا	لایا ہوا
آموختن	آموخت	می آموخت	آموخته است	آموخته بود	خواهد آموخت
سیکھنا	سیکھا	سیکھتا تھا	سیکھا ہے	سیکھا تھا	سیکھیگا

بیاموزد	می آموزد	بیاموز	میاموز	آموزندہ	آموختہ
سیکھے	سیکھتا ہے	سیکھ	ست سیکھ	سیکھنے والا	سیکھا ہوا
انداختن	انداخت	می انداخت	انداختہ است	انداختہ بود	خواہد انداخت
ڈالنا	ڈالا	ڈالتا تھا	ڈالا ہے	ڈالا تھا	ڈالے گا
بیندازد	می اندازد	بینداز	میانداز	اندازندہ	انداختہ
ڈالے	ڈالتا ہے	ڈال	ست ڈال	ڈالنے والا	ڈالا ہوا
اندوختن	اندوخت	می اندوخت	اندوختہ است	اندوختہ بود	خواہد اندوخت
جمع کرنا	جمع کیا	جمع کرتا تہا	جمع کیا ہے	جمع کیا تہا	جمع کریگا
بیندوزد	می اندوزد	بیندوز	میندوز	اندوزندہ	اندوختہ
جمع کرے	جمع کرتا ہے	جمع کر	ست جمع کر	جمع کرنیوالا	جمع کیا ہوا
افراختن	افراخت	می افراخت	افراختہ است	افراختہ بود	خواہد افراخت
اوٹھانا	اوٹھایا	اوٹھاتا تھا	اوٹھایا ہے	اوٹھایا تھا	اوٹھائیگا
بیفرازد	می افرازد	بیفراز	میفراز	افرازندہ	افراختہ
اُٹھاوے	اُٹھاتا ہے	اوٹھا	مت اوٹھا	اُٹھانیوالا	اُٹھایا ہوا
افروختن	افروخت	می افروخت	افروختہ است	افروختہ بود	خواہد افروخت
سلگنا	سلگا	سلگتا تہا	سلگا ہے	سلگا تھا	سلگے گا
بیفروزد	می افروزد	بیفروز	میفروز	افروزندہ	افروختہ
سلگے	سلگتا ہے	سلگ	ست سلگ	سلگنے والا	سلگا ہوا
آمیختن	آمیخت	می آمیخت	آمیختہ است	آمیختہ بود	خواہد آمیخت
ملانا	ملایا	ملاتا تھا	ملایا ہے	ملایا تہا	ملاویگا

بیامیزد	می آمیزد	بیامیز	میامیز	آمیزندہ	آمیختہ
ملاوے	ملاتا ہے	ملا	مت ملا	ملانیوالا	ملایا ہوا
انگیختن	انگیخت	می انگیخت	انگیختہ است	انگیختہ بود	خواہد انگیخت
اوٹھانا	اوٹھایا	اوٹھاتا تھا	اوٹھایا ہے	اوٹھایا تھا	اوٹھائیگا
بنگیزد	می انگیزد	بینگیز	منیگیز	انگیزندہ	انگیختہ
اوٹھاوے	اوٹھاتا ہے	اوٹھا	مت اوٹھا	اوٹھانیوالا	اوٹھایا ہوا
آویختن	آویخت	می آویخت	آویختہ است	آویختہ بود	خواہد آویخت
لٹکنا	لٹکا	لٹکتا تھا	لٹکا ہے	لٹکا تھا	لٹکے گا
بیاویزد	می آویزد	بیاویز	میاویز	آویزندہ	آویختہ
لٹکے	لٹکتا ہے	لٹک	مت لٹک	لٹکنے والا	لٹکا ہوا
افراشتن	افراشت	می افراشت	افراشتہ است	افراشتہ بود	خواہد افراشت
بلند کرنا	بلند کیا	بلند کرتا تھا	بلند کیا ہے	بلند کیا تھا	بلند کریگا
بیفرازد	می افرازد	بیفراز	میفراز	افرازندہ	افراشتہ
بلند کرے	بلند کرتا ہے	بلند کر	مت بلند کر	بلند کرنیوالا	بلند کیا ہوا
انباشتن	انباشت	می انباشت	انباشتہ است	انباشتہ بود	خواہد انباشت
بھرنا	بھرا	بھرتا تھا	بھرتا ہے	بھرا تھا	بھرے گا
بینبارد	می انبارد	بینبار	مینبار	انبارندہ	انباشتہ
بھرے	بھرتا ہے	بھر	مت بھر	بھرنیوالا	بھرا ہوا
آسودن	آسود	می آسود	آسودہ است	آسودہ بود	خواہد آسود
آرام کرنا	آرام کیا	آرام کرتا تھا	آرام کیا ہے	آرام کیا تھا	آرام کریگا

بیاساید	می آساید	بیاسای	میاسای	آساینده	آسوده
آرام کرے	آرام کرتا ہے	آرام کر	مت آرام کر	آرام کرنیوالا	آرام کیا ہوا
افزودن	افزود	می افزود	افزوده است	افزوده بود	خواہد افزود
بڑھانا	بڑھایا	بڑھاتا تھا	بڑھایا ہے	بڑھایا تھا	بڑھاویگا
بیفزاید	می افزاید	بیفزاے	میفزاے	افزاینده	افزوده
بڑھاوے	بڑھاتا ہے	بڑھا	مت بڑھا	بڑھانیوالا	بڑھایا ہوا
آزمودن	آزمود	می آزمود	آزموده است	آزموده بود	خواہد آزمود
آزمانا	آزمایا	آزماتا تھا	آزمایا ہے	آزمایا تھا	آزماویگا
بیازماید	می آزماید	بیازماے	میازماے	آزماینده	آزموده
آزماوے	آزماتا ہے	آزما	مت آزما	آزمانیوالا	آزمایا ہوا
آراستن	آراست	می آراست	آراسته است	آراسته بود	خواہد آراست
سنوارنا	سنوارا	سنوارتا تھا	سنوارا ہے	سنوارا تھا	سنواریگا
بیاراید	می آراید	بیاراے	میاراے	آراینده	آراسته
سنوارے	سنوارتا ہے	سنوار	مت سنوار	سنوارنیوالا	سنوارا ہوا
آسیدن	آسید	می آسید	آسیده است	آسیده بود	خواہد آسید
پیسنا	پیسا	پیستا تھا	پیسا ہے	پیسا تھا	پیسے گا
بیاسد	می آسد	بیاس	میاس	آسنده	آسیده
پیسے	پیستا ہے	پیس	مت پیس	پیسنے والا	پیسا ہوا
افتادن	افتاد	می افتاد	افتاده است	افتاده بود	خواہد افتاد
گرنا	گرا	گرتا تھا	گرا ہے	گرا تھا	گرے گا

بیفتد	می افتد	بیفت	میفت	افتندہ	افتادہ
گرے	گرتا ہے	گر	مت گر	گرنیوالا	گرا ہوا
ایستادن	ایستاد	می ایستاد	ایستادہ است	ایستادہ بود	خواہد ایستاد
کھڑا رہنا	کھڑا رہا	کھڑا رہتا تھا	کھڑا رہا ہے	کھڑا رہا تھا	کھڑا رہیگا
بایستد	می ایستد	بایست	مایست	ایستندہ	ایستادہ
کھڑا رہے	کھڑا رہتا ہے	کھڑا رہ	مت کھڑا رہ	کھڑا رہنے والا	کھڑا رہا ہوا
آزردن	آزرد	می آزرد	آزردہ است	آزردہ بود	خواہد آزرد
آزردہ ہوتا	آزردہ ہوا	آزردہ ہوتا تھا	آزردہ ہوا ہے	آزردہ ہوا تھا	آزردہ ہوویگا
بیازرد	می آزرد	بیازر	میازر	آزرندہ	آزردہ
آزردہ ہووے	آزردہ ہوتا ہے	آزردہ ہو	مت آزردہ ہو	آزردہ ہونیوالا	آزردہ ہوا ہوا
افسردن	افسرد	می افسرد	افسردہ است	افسردہ بود	خواہد افسرد
کملانا	کملایا	کملاتا تھا	کملایا ہے	کملایا تھا	کملاویگا
بفسرد	می افسرد	بیفسر	میفسر	افسرندہ	افسردہ
کملاوے	کملاتا ہے	کملا	مت کملا	کملانیوالا	کملایا ہوا
افشردن	افشرد	می افشرد	افشردہ است	افشردہ بود	خواہد افشرد
نچوڑنا	نچوڑا	نچوڑتا تھا	نچوڑا ہے	نچوڑا تھا	نچوڑے گا
بفشرد	می افشرد	بیفشر	میفشر	افشرندہ	افشردہ
نچوڑے	نچوڑتا ہے	نچوڑ	مت نچوڑ	نچوڑنیوالا	نچوڑا ہوا
آفریدن	آفرید	می آفرید	آفریدہ است	آفریدہ بود	خواہد آفرید
پیدا کرنا	پیدا کیا	پیدا کرتا تھا	پیدا کیا ہے	پیدا کیا تھا	پیدا کریگا

بیا فریند	می آفرنید	بیا فرین	میا فرین	آفرنیدہ	آفریدہ
پیدا کرے	پیدا کرتا ہے	پیدا کر	مت پیدا کر	پیدا کرنیوالا	پیدا کیا ہوا
افشاندن	افشاند	می افشاند	افشاندہ است	افشاندہ بود	خواہد افشاند
چھڑکنا	چھڑکا	چھڑکتا تہا	چھڑکا ہے	چھڑکا تھا	چھڑکیگا
بفشاند	مے افشاند	بفشان	میفشان	افشانندہ	افشاندہ
چھڑکے	چھڑکتا ہے	چھڑک	مت چھڑک	چھڑکنے والا	چھڑکا ہوا
افگندن	افگند	می افگند	افگندہ است	افگندہ بود	خواہد افگند
ڈالنا	ڈالا	ڈالتا تہا	ڈالا ہے	ڈالا تہا	ڈالے گا
بیفگند	می افگند	بیفگن	میفگن	افگنندہ	افگندہ
ڈالے	ڈالتا ہے	ڈال	مت ڈال	ڈالنے والا	ڈالا ہوا
آرمیدن	آرمید	می آرمید	آرمیدہ است	آرمیدہ بود	خواہد آرمید
آرام پاتا	آرام پایا	آرام پاتا تہا	آرام پایا ہے	آرام پایا تہا	آرام پاویگا
بیارامد	می ارامد	بیارام	میارام	آرمندہ	آرمیدہ
آرام پاوے	آرام پایا ہے	آرام پا	مت آرام پا	آرام پانیوالا	آرام پایا ہوا
آشامیدن	آشامید	می آشامید	آشامیدہ است	آشامیدہ بود	خواہد آشامید
پینا	پیا	پیتا تہا	پیا ہے	پیا تہا	پیئے گا
بیاشامد	می آشامد	بیاشام	میاشام	آشامندہ	آشامیدہ
پیوے	پیتا ہے	پی	مت پی	پینے والا	پیا ہوا
آمرزیدن	آمرزید	می آمرزید	آمرزیدہ است	امرزیدہ بود	خواہد آمرزید
بخشنا	بخشا	بخشتا تہا	بخشتا ہے	بخشتا تہا	بخشے گا

بیامرزد بخشئے	می آمرزد بخشتا ہے	بیامرز بخش	میامرز مت بخش	آمرزندہ بخشنےوالا	آمرزیدہ بخشا ہوا
انجامیدن تمام ہونا	انجامید تمام ہوا	می انجامید تمام ہوتا تھا	انجامیدہ است تمام ہوا ہے	انجامیدہ بود تمام ہوا تھا	خواہد انجامید تمام ہوویگا
بانجامد تمام ہووے	می انجامد تمام ہوتا ہے	بینجام تمام ہو	مینجام مت تمام ہو	انجامندہ تمام ہونیوالا	انجامیدہ تمام ہوا
اندیشیدن اندیشہ کرنا	اندیشید اندیشہ کیا	می اندیشید اندیشہ کرتا تھا	اندیشیدہ است اندیشہ کیا ہے	اندیشیدہ بود اندیشہ کیا تھا	خواہد اندیشید اندیشہ کریگا
بیندیشد اندیشہ کرے	می اندیشد اندیشہ کرتا ہے	بیندیش اندیشہ کر	میندیش اندیشہ مت کر	اندیشندہ اندیشہ کرنیوالا	اندیشیدہ اندیشہ کیا ہوا

باب الباء

بردن لیجانا	برد	می برد	بردہ است	بردہ بود	خواہد برد
ببرد لیجاوے	می برد	ببر	مبر	برندہ	بردہ
بریدن کاٹنا	برید	می برید	بریدہ است	بریدہ بود	خواہد برید
ببرد کاٹے	می برد	ببر	مبر	برندہ	بریدہ
باختن ہارنا	باخت	می باخت	باختہ است	باختہ بود	خواہد باخت
ببازد ہارے	می بازد	بباز	مباز	بازندہ	باختہ
برخاستن اٹھنا	برخاست	می برخاست	برخاستہ است	برخاستہ بود	خواہد برخاست
برخیزد اٹھے	می برخیزد	برخیز	مبرخیز	برخیزندہ	برخاستہ
برداشتن اٹھانا	برداشت	می برداشت	برداشتہ است	برداشتہ بود	خواہد برداشت

بپرواردے (اڑجاوے)	می برواردد	ببرواد	مبرواد	پروازندہ	پرواشتہ
بافتن (بننا)	بافت	می بافت	بافتہ است	بافتہ بود	خواہد بافت
بباقد (بنے)	می بافد	بباف	مباف	بافندہ	بافتہ
بستن (باندھنا)	بست	می بست	بستہ است	بستہ بود	خواہد بست
بہ بندد (باندھے)	می بندد	بہ بند	مبند	بندندہ	بستہ
باریدن (برسنا)	بارید	مے بارید	باریدہ است	باریدہ بود	خواہد بارید
ببارد (برسے)	مے بارد	ببار	مبار	بارندہ	باریدہ
بخشیدن (بخشنا)	بخشید	می بخشید	بخشیدہ است	بخشیدہ بود	خواہد بخشید
ببخشد (بخشے)	مے بخشد	بہ بخش	مبخش	بخشندہ	بخشیدہ
برغلانیدن (پھسلانا)	برغلانید	می برغلانید	برغلانیدہ است	برغلانیدہ بود	خواہد برغلانید
ببرغلاند (پھسلاوے)	می برغلاند	ببرغلان	مبرغلان	برغلانندہ	برغلانیدہ
بوسیدن (چومنا)	بوسید	می بوسید	بوسیدہ است	بوسیدہ بود	خواہد بوسید
ببوسد (چومے)	می بوسد	ببوس	مبوس	بوسندہ	بوسیدہ
بوئیدن (سونگھنا)	بوئید	می بوئید	بوئیدہ است	بوئیدہ بود	خواہد بوئید
ببوید (سونگھے)	می بوید	ببوے	مبوے	بویندہ	بوئیدہ

باب الپاء

پیمودن (ناپنا)	پیمود	می پیمود	پیمودہ است	پیمودہ بود	خواہد پیمود
بپیماید (ناپے)	می پیماید	بپیمائے	مپیمائے	پیمایندہ	پیمودہ
پیراستن (سنوارنا)	پیراست	می پیراست	پیراستہ است	پیراستہ بود	خواہد پیراست
بپیراید (سنوارے)	می پیراید	بپیرائے	مپیرائے	پیرایندہ	پیراستہ

پرداختن مشغول ہونا	پرداخت	می پرداخت	پرداخته است	پرداخته بود	خواہد پرداخت
بپردازد مشغول ہووے	می پردازد	بپرداز	مپرداز	پردازنده	پرداخته
پختن پکانا	پخت	می پخت	بپخته است	پخته بود	خواہد پخت
بپزد پکاوے	مے پزد	بپز	مپز	پزنده	پخته
بیختن چھانا	بیخت	می بیخت	بیخته است	بیخته بود	خواہد بیخت
ببیزد	مے بیزد	ببیز	مبیز	بیزنده	بیخته
پنداشتن گمان کرنا	پنداشت	می پنداشت	پنداشته است	پنداشته بود	خواہد پنداشت
بپندارد گمان کرے	می پندارد	بپندار	مپندار	پندارنده	پنداشته
پیوستن ملنا	پیوست	می پیوست	پیوسته است	پیوسته بود	خواہد پیوست
بپیوندد ملے	مے پیوندد	بپیوند	مپیوند	پیونده	پیوسته
پذیرفتن قبول کرنا	پذیرفت	می پذیرفت	پذیرفته است	پذیرفته بود	خواہد پذیرفت
بپذیرد قبول کرے	می پذیرد	بپذیر	مپذیر	پذیرنده	پذیرفته
پروردن پالنا	پرورد	می پرورد	پرورده است	پرورده بود	خواہد پرورد
بپرورد پالے	می پرورد	بپرور	مپرور	پرورنده	پرورده
پژمردن کملانا	پژمرد	می پژمرد	پژمرده است	پژمرده بود	خواہد پژمرد
بپژمرد کملے	مے پژمرد	بپژمرد	مپژمر	پژمرنده	پژمرده
پاشیدن چھڑکنا	پاشید	می پاشید	پاشیده است	پاشیده بود	خواہد پاشید
بپاشد چھڑکے	می پاشد	بپاش	مپاش	پاشنده	پاشیده
پریدن اڑنا	پرید	می پرید	پریده است	پریده بود	خواہد پرید
بپرد اڑے	می پرد	بپر	مپر	پرنده	پریده

پرسیدن (پوچھنا)	پرسید	می پرسید	پرسیده است	پرسیده بود	خواهد پرسید
بپرسد (پوچھے)	مے پرسد	بپرس	مپرس	پرسنده	پرسیده
پرستیدن (پوجنا)	پرستید	می پرستید	پرستیده است	پرستیده بود	خواهد پرستید
بپرستد (پوجے)	می پرستد	بپرست	مپرست	پرستنده	پرستیده
پسندیدن (پسند کرنا)	پسندید	می پسندید	پسندیده است	پسندیده بود	خواهد پسندید
بپسندد (پسند کرے)	می پسندد	بپسند	مپسند	پسندنده	پسندیده
پیچیدن (لپٹنا)	پیچید	می پیچید	پیچیده است	پیچیده بود	خواهد پیچید
بپیچد (لپیٹے)	می پیچد	بپیچ	مپیچ	پیچنده	پیچیده
پوشیدن (ڈھانپنا)	پوشید	می پوشید	پوشیده است	پوشیده بود	خواهد پوشید
بپوشد (ڈھانپے)	می پوشد	بپوش	مپوش	پوشنده	پوشیده
پوئیدن (دوڑنا)	پوئید	می پوئید	پوئیده است	پوئیده بود	خواهد پوئید
بپوید (دوڑے)	می پوید	بپوے	مپوے	پوینده	پوئیده

باب التاء

تافتن (چمکنا)	تافت	می تافت	تافته است	تافته بود	خواهد تافت
بتابد (چمکے)	مے تابد	بتاب	متاب	تابنده	تافته
تاختن (دوڑنا)	تاخت	می تاخت	تاخته است	تاخته بود	خواهد تاخت
بتازد (دوڑے)	می تازد	بتاز	متاز	تازنده	تاخته
توانستن (سکنا)	توانست	می توانست	توانسته است	توانسته بود	خواهد توانست
بتواند (سکے)	می تواند	بتوان	متوان	تواننده	توانسته
تپیدن (تڑپنا)	تپید	می تپید	تپیده است	تپیده بود	خواهد تپید

بہ تپد (تڑپے)	می تپد	بہ تپ	متپ	تپندہ	تپیدہ
تراشیدن (چھیلنا)	تراشید	می تراشید	تراشیدہ است	تراشیدہ بود	خواہد تراشید
بتراشد (چھیلے)	می تراشد	بتراش	متراش	تراشندہ	تراشیدہ
ترسیدن (ڈرنا)	ترسید	می ترسید	ترسیدہ است	ترسیدہ بود	خواہد ترسید
بترسد (ڈرے)	می ترسد	بترس	مترس	ترسندہ	ترسیدہ

باب الثاء

ثابت کردن (ثابت کرنا)	ثابت کرد	ثابت میکرد	ثابت کردہ است	ثابت کردہ بود	ثابت خواہد کرد
ثابت بکند (ثابت کرے)	ثابت میکند	ثابت بکن	ثابت مکن	ثابت کنندہ	ثابت کردہ
ثنا کردن (تعریف کرنا)	ثنا کرد	ثنا می کرد	ثنا کردہ است	ثنا کردہ بود	ثنا خواہد کرد
ثنا بکند (تعریف کرے)	ثنا میکند	ثنا بکن	ثنا مکن	ثنا کنندہ	ثنا کردہ

باب الجیم ابجد

جستن (کودنا)	جست	می جست	جستہ است	جستہ بود	خواہد جست
بجہد (کودے)	می جہد	بجہ	مجہ	جہندہ	جستہ
جستن (ڈھونڈھنا)	جست	می جست	جستہ است	جستہ بود	خواہد جست
بجوید (ڈھونڈھے)	می جوید	بجوے	مجوے	جویندہ	جستہ
جنگیدن (لڑائی کرنا)	جنگید	می جنگید	جنگیدہ است	جنگیدہ بود	خواہد جنگید
بجنگد (لڑائی کرے)	می جنگد	بجنگ	مجنگ	جنگندہ	جنگیدہ
جنبیدن (ہلنا)	جنبید	می جنبید	جنبیدہ است	جنبیدہ بود	خواہد جنبید
بجنبد (ہلے)	می جنبد	بجنب	مجنب	جنبندہ	جنبیدہ
جوشیدن (ابلنا جوش دینا)	جوشید	می جوشید	جوشیدہ است	جوشیدہ بود	خواہد جوشید

بجوشد	می جوشد	بجوشش	مجوشش	جوشنده	جوشیده
جوش دیوے		باب الجیم فارسی			
چیدن (چننا)	چید	می چید	چیده است	چیده بود	خواهد چید
بچیند (چنے)	می چیند	بچین	مچین	چیننده	چیده
چریدن (چرنا)	چرید	می چرید	چریده است	چریده بود	خواهد چرید
بچرد (چرے)	می چرد	بچر	مچر	چرنده	چریده
چسپیدن (لپٹنا)	چسپید	می چسپید	چسپیده است	چسپیده بود	خواهد چسپید
بچسپد (لپٹے)	می چسپد	بچسپ	مچسپ	چسپنده	چسپیده
چشیدن (چکھنا)	چشید	می چشید	چشیده است	چشیده بود	خواهد چشید
بچشد (چکھے)	می چشد	بچش	مچش	چشنده	چشیده
چکیدن (ٹپکنا)	چکید	می چکید	چکیده است	چکیده بود	خواهد چکید
بچکد (ٹپکے)	می چکد	بچک	مچک	چکنده	چکیده
		باب الحاء مهمله			
حاصل کردن (حاصل کرنا)	حاصل کرد	حاصل میکرد	حاصل کرده است	حاصل کرده بود	حاصل خواهد کرد
حاصل بکند (حاصل کرے)	حاصل میکند	حاصل بکن	حاصل مکن	حاصل کننده	حاصل کرده
حذر کردن (پرہیز کرنا)	حذر کرد	حذر میکرد	حذر کرده است	حذر کرده بود	حذر خواهد کرد
حذر بکند (پرہیز کرے)	حذر میکند	حذر بکن	حذر مکن	حذر کننده	حذر کرده
حل کردن (آسان کرنا)	حل کرد	حل میکرد	حل کرده است	حل کرده بود	حل خواهد کرد
حل بکند (آسان کرے)	حل میکند	حل بکن	حل مکن	حل کننده	حل کرده
حیران شدن (حیران ہونا)	حیران شد	حیران میشد	حیران شده است	حیران شده بود	حیران خواهد شد

حیران بشود	حیران میشود	حیران بشو	حیران مشو	حیران شونده	حیران شده
پریشان ہووے		باب الخاء معجمہ			
خواستن چاہنا	خواست	می خواست	خواسته است	خواسته بود	خواهد خواست
بخواهد چاہیے	می خواهد	بخواه	مخواه	خواهنده	خواسته
خفتن سونا	خفت	می خفت	خفته است	خفته بود	خواهد خفت
بخسپد سووے	می خسپد	بخسپ	مخسپ	خسپنده	خسپیده
خواندن پڑھنا	خواند	می خواند	خوانده است	خوانده بود	خواهد خواند
بخواند پڑھے	می خواند	بخوان	مخوان	خواننده	خوانده
خوردن کھانا	خورد	می خورد	خورده است	خورده بود	خواهد خورد
بخورد کھاتا	می خورد	بخور	مخور	خورنده	خورده
خائیدن چبانا	خائید	می خائید	خائیده است	خائیده بود	خواهد خائید
بخاید چبائے	می خاید	بخاے	مخاے	خاینده	خائیده
خاریدن کھجانا	خارید	می خارید	خاریده است	خاریده بود	خواهد خارید
بخارد کھجاوے	می خارد	بخار	مخار	خارنده	خاریده
خراشیدن کھجانا	خراشید	می خراشید	خراشیده است	خراشیده بود	خواهد خراشید
بخراشد کھجاوے	می خراشد	بخراش	مخراش	خراشنده	خراشیده
خراسیدن نازسے چلنا	خراسید	می خراسید	خراسیده است	خراسیده بود	خواهد خراسید
بخرامد نازسے چلے	میخرامد	بخرام	مخرام	خرامنده	خرامیده
خشکیدن سوکھنا	خشکید	می خشکید	خشکیده است	خشکیده بود	خواهد خشکید
بخشکد سوکھے	می خشکد	بخشک	مخشک	خشکنده	خشکیده

خروشیدن پکارنا	خروشید	می خروشید	خروشیده است	خروشیده بود	خواهد خروشید
بخروشد پکارے	می خروشد	بخروش	مخروش	خروشنده	خروشیده
خزیدن خزیده	خزید	مے خزید	خزیده است	خزیده بود	خواهد خزید
بخزد خزیده کرے	مے خزد	بخز	مخز	خزنده	خزیده
خنزیدن گھسنا	خنزید	مے خنزید	خنزیده است	خنزیده بود	خواهد خنزید
بخنزد گھسے	می خنزد	بخنز	مخنز	خنزنده	خنزیده
خلیدن چبھنا	خلید	می خلید	خلیده است	خلیده بود	خواهد خلید
بخلد چبھے	می خلد	بخل	مخل	خلنده	خلیده
خمیدن خم ہونا	خمید	می خمید	خمیده است	خمیده بود	خواهد خمید
بخمد خم ہووے	می خمد	بخم	مخم	خمنده	خمیده
خندیدن ہنسنا	خندید	می خندید	خندیده است	خندیده بود	خواهد خندید
بخندد ہنسے	مے خندد	بخند	مخند	خندنده	خندیده
خوابیدن سونا	خوابید	می خوابید	خوابیده است	خوابیده بود	خواهد خوابید
بخوابد سووے	مے خوابد	بخواب	مخواب	خوابنده	خوابیده

باب الدال مهمله

داشتن رکھنا	داشت	می داشت	داشته است	داشته بود	خواهد داشت
بدارد رکھے	مے دارد	بدار	مدار	دارنده	داشته
دانستن بوجھنا	دانست	می دانست	دانسته است	دانسته بود	خواهد دانست
بداند بوجھے	مے داند	بدان	مدان	داننده	دانسته
دریافتن پانا	دریافت	می دریافت	دریافته است	دریافته بود	خواهد دریافت

بدریابد معلوم کرے	می دریابد	بدریاب	بدریاب	دریابنده	دریافته
دوختن سینا	دوخت	می دوخت	دوخته است	دوخته بود	خواهد دوخت
بدوزد سیئے	می دوزد	بدوز	بدوز	دوزنده	دوخته
دادن دینا	داد	می داد	داده است	داده بود	خواهد داد
بدهد دیوے	می دهد	بده	بده	دهنده	داده
دیدن دیکھنا	دید	می دید	دیده است	دیده بود	خواهد دید
ببیند دیکھے	می بیند	ببین	ببین	بیننده	دیده
دریدن پھاڑنا	درید	مے درید	دریده است	دریده بود	خواهد درید
بدرد پھاڑے	مے درد	بدر	بدر	درنده	دریده
درخشیدن چمکنا	درخشید	می درخشید	درخشیده است	درخشیده بود	خواهد درخشید
بدرخشد چمکے	می درخشد	بدرخش	بدرخش	درخشنده	درخشیده
دزدیدن چرانا	دزدید	می دزدید	دزدیده است	دزدیده بود	خواهد دزدید
بدزدد چراوے	مے دزدد	بدزد	بدزد	دزدنده	دزدیده
دمیدن پھونکنا	دمید	می دمید	دمیده است	دمیده بود	خواهد دمید
بدمد پھونکے	می دمد	بدم	بدم	دمنده	دمیده
دوشیدن نچوڑنا	دوشید	می دوشید	دوشیده است	دوشیده بود	خواهد دوشید
بدوشد نچوڑے	می دوشد	بدوش	بدوش	دوشنده	دوشیده
دویدن دوڑنا	دوید	مے دوید	دویده است	دویده بود	خواهد دوید
بدود دوڑے	مے دود	بدو	بدو	دونده	دویده

باب الذال معجمه

ذبح کردن ذبح کرنا	ذبح کرد	ذبح میکرد	ذبح کرده است	ذبح کرده بود	ذبح خواهد کرد
ذبح بکند ذبح کرے	ذبح میکند	ذبح بکن	ذبح مکن	ذبح کننده	ذبح کرده
ذکر کردن ذکر کرنا	ذکر کرد	ذکر میکرد	ذکر کرده است	ذکر کرده بود	ذکر خواهد کرد
ذکر بکند ذکر کرے	ذکر میکند	ذکر بکن	ذکر مکن	ذکر کننده	ذکر کرده

باب الراء مہملہ

ربودن لیجانا	ربود	می ربود	ربوده است	ربوده بود	خواهد ربود
برباید لیجاوے	می رباید	برباے	مرباے	ربائنده	ربوده
رستن چھوٹنا	رست	می رست	رسته است	رسته بود	خواهد رست
برهد چھوٹے	مے رهد	بره	مره	رهنده	رسته
رُستن اوگنا	رُست	می رست	رسته است	رسته بود	خواهد رست
بروید اوگے	مے روید	بروے	مروے	رونده	رسته
رَفتن جانا	رَفت	می رَفت	رَفته است	رَفته بود	خواهد رَفت
برود جاوے	مے رود	برَو	مرَو	رَونده	رَفته
رُفتن جھاڑنا	رفت	می رُفت	رُفته است	رُفته بود	خواهد رُفت
بروبد جھاڑے	می روبد	بروب	مروب	روبنده	رفته
ریختن ریڑنا	ریخت	می ریخت	ریخته است	ریخته بود	خواهد ریخت
بریزد ریڑے	می ریزد	بریز	مریز	ریزنده	ریخته
ریستن ہگنا	ریست	می ریست	ریسته است	ریسته بود	خواهد ریست
بریسد ہگے	می ریسد	بریس	مریس	ریسنده	ریسته
راندن ہانکنا	راند	می راند	رانده است	رانده بود	خواهد راند

برانذ ہانکے	می رانذ	بران	مران	رانندہ	رانده
رسیدن پہونچنا	رسید	می رسید	رسیده است	رسیده بود	خواہد رسید
برسد پہونچے	می رسد	برس	مرس	رسنده	رسیده
رقصیدن ناچنا	رقصید	می رقصید	رقصیده است	رقصیده بود	خواہد رقصید
برقصد ناچے	می رقصد	برقص	مرقص	رقصنده	رقصیده
رمیدن بھاگنا	رمید	می رمید	رمیده است	رمیده بود	خواہد رمید
برمد بھاگے	مے رمد	برم	مرم	رمنده	رمیده
رنجیدن آزردہ ہونا	رنجید	می رنجید	رنجیده است	رنجیده بود	خواہد رنجید
برنجد آزردہ ہووے	می رنجد	برنج	مرنج	رنجنده	رنجیده
روئیدن اوگنا	روئید	میروئید	روئیده است	روئیده بود	خواہد روئید
بروید	مے روید	بروے	مروے	روینده	روئیده
اوگے		باب الزاء المعجمہ			
زادن جننا	زاد	مے زاد	زاده است	زاده بود	خواہد زاد
بزاید جنے	می زاید	بزاے	مزاے	زائنده	زاده
زدن مارنا	زد	می زد	زده است	زده بود	خواہد زد
بزند مارے	مے زند	بزن	مزن	زننده	زده
زیستن جینا	زیست	می زیست	زیسته است	زیسته بود	خواہد زیست
بزید جیئے	مے زید	بزی	مزی	زینده	زیسته
زدودن چھیلنا	زدود	می زدود	زدوده است	زدوده بود	خواہد زدود
بزداید چھیلے	مے زداید	بزداے	مزداے	زدائنده	زدوده

زاریدن (روتا)	زارید	می زارید	زاریده است	زاریده بود	خواهد زارید
بزارد (رووے)	می زارد	بزار	مزار	زارنده	زاریده

باب الژای

ژاژ خاییدن (بیہودہ بکنا)	ژاژ خایید	ژاژ میخایید	ژاژ خاییده است	ژاژ خاییده بود	ژاژ خواهد خایید
ژاژ بخاید	ژاژ میخاید	ژاژ بخاے	ژاژ مخاے	ژاژ خاینده	ژاژ خاییده
ژکیدن (بڑبڑانا)	ژکید	می ژکید	ژکیده است	ژکیده بود	خواهد ژکید
بژکد (بڑبڑاوے)	مے ژکد	بژک	مژک	ژکنده	ژکیده
ژفیدن (بھیگنا)	ژفید	می ژفید	ژفیده است	ژفیده بود	خواهد ژفید
بژفد (بھگوئے)	مے ژفد	بژف	مژف	ژفنده	ژفیده
ژولیدن (الجھنا)	ژولید	می ژولید	ژولیده است	ژولیده بود	خواهد ژولید
بژولد (الجھے)	می ژولد	بژول	مژول	ژولنده	ژولیده
ژاژیدن (بکنا)	ژاژید	مے ژاژید	ژاژیده است	ژاژیده بود	خواهد ژاژید
بژاژد (بکے)	مے ژاژد	بژاژ	مژاژ	ژاژنده	ژاژیده

باب السین مهمله

سودن (گھسنا)	سود	مے سود	سوده است	سوده بود	خواهد سود
بساید (گھسے)	مے ساید	بساے	مساے	ساینده	سوده
ستودن (سراہنا)	ستوده	می ستود	ستوده است	ستوده بود	خواهد ستود
بستاید (سراہوے)	می ستاید	بستاے	مستاے	ستاینده	ستوده
ستدن (لینا)	ستد	مے ستد	ستده است	ستده بود	خواهد ستد
بستاند (لیوے)	مے ستاند	بستان	مستان	ستاننده	ستیده

ساختن (بنانا)	ساخت	می ساخت	ساخته است	ساخته بود	خواهد ساخت
بسازد (بناوے)	می سازد	بساز	مساز	سازنده	ساخته
سوختن (جلنا)	سوخت	می سوخت	سوخته است	سوخته بود	خواهد سوخت
بسوزد (جلے)	می سوزد	بسوز	مسوز	سوزنده	سوخته
سفتن (پرونا)	سفت	می سفت	سفته است	سفته بود	خواهد سفت
بسفد (پرووے)	می سفد	بسف	مسف	سفنده	سفته
سپردن (سونپنا)	سپرد	می سپرد	سپرده است	سپرده بود	خواهد سپرد
بسپرد (سونپے)	مے سپرد	بسپر	مسپر	سپرنده	سپرده
ستردن (مونڈنا)	سترد	می سترد	سترده است	سترده بود	خواهد سترد
بسترد (مونڈے)	می سترد	بستر	مستر	سترنده	سترده
سرائیدن (گانا)	سرائید	می سرائید	سرائیده است	سرائیده بود	خواهد سرائید
بسراید (گاوے)	می سراید	بسرای	مسرای	سراینده	سرائینده
سرفیدن (کھانسنا)	سرفید	می سرفید	سرفیده است	سرفیده بود	خواهد سرفید
بسرفد (کھانسے)	می سرفد	بسرف	مسرف	سرفنده	سرفیده
سگالیدن (اندیشہ کرنا)	سگالید	می سگالید	سگالیده است	سگالیده بود	خواهد سگالید
بسگالد (اندیشہ کرے)	می سگالد	بسگال	مسگال	سگالنده	سگالیده
سنجیدن (تولنا)	سنجید	می سنجید	سنجیده است	سنجیده بود	خواهد سنجید
بسنجد (تولے)	می سنجد	بسنج	منج	سنجنده	سنجیده

باب الشین معجمہ

شستن	شست	می شست	شسته است	شسته بود	خواهد شست

بشود	مے شود	بشو	مشو	شونده	شده
شستن (دہونا)	شست	می شست	شسته است	شسته بود	خواهد شست
بشوید (دہووے)	مے شوید	بشوے	مشوے	شوینده	شسته
شکستن (توڑنا)	شکست	می شکست	شکسته است	شکسته بود	خواهد شکست
بشکند (توڑے)	می شکند	بشکن	مشکن	شکننده	شکسته
شنیدن (سننا)	شنید	می شنید	شنیده است	شنیده بود	خواهد شنید
بشنود	مے شنود	بشنو	مشنو	شنونده	شنیده
شناختن (پہچاننا)	شناخت	می شناخت	شناخته است	شناخته بود	خواهد شناخت
بشناسد (پہچانے)	می شناسد	بشناس	مشناس	شناسنده	شناخته
شگافتن (چیرنا)	شگافت	می شگافت	شگافته است	شگافته بود	خواهد شگافت
بشگافد (چیرے)	می شگافد	بشگاف	مشگاف	شگافنده	شگافته
شگفتن (کھلنا)	شگفت	می شگفت	شگفته است	شگفته بود	خواهد شگفت
بشگفد (کھلے)	می شگفد	بشگف	مشگف	شگفنده	شگفته
شکیبیدن (صبر کرنا)	شکیبید	می شکیبید	شکیبیده است	شکیبیده بود	خواهد شکیبید
بشکیبد (صبر کرے)	می شکیبد	بشکیب	مشکیب	شکیبنده	شکیبیده
شمیدن (سونگھنا)	شمید	می شمید	شمیده است	شمیده بود	خواهد شمید
بشمد (سونگھے)	می شمد	بشم	مشم	شمنده	شمیده

باب الصاد مهمله

صلح کردن (صلح کرنا)	صلح کرد	صلح میکرد	صلح کرده است	صلح کرده بود	صلح خواهد کرد
صلح بکند (صلح کرے)	صلح میکند	صلح بکن	صلح مکن	صلح کننده	صلح کرده

صلاح دادن صلاح دینا	صلاح داد	صلاح میداد	صلاح دادہ است	صلاح دادہ بود	صلاح خواہد داد
صلاح بدہد صلاح دیوے	صلاح میدہد	صلاح بدہ	صلاح مدہ	صلاح دہندہ	صلاح دادہ
صبر کردن صبر کرنا	صبر کرد	صبر میکرد	صبر کردہ است	صبر کردہ بود	صبر خواہد کرد
صبر بکند صبر کرے	صبر میکند	صبر بکن	صبر مکن	صبر کنندہ	صبر کردہ
باب الضاد					
ضائع کردن ضائع کرنا	ضائع کرد	ضائع میکرد	ضائع کردہ است	ضائع کردہ بود	ضائع خواہد کرد
ضائع بکند ضائع کرے	ضائع میکند	ضائع بکن	ضائع مکن	ضائع کنندہ	ضائع کردہ
ضبط کردن ضبط کرنا	ضبط کرد	ضبط میکرد	ضبط کردہ است	ضبط کردہ بود	ضبط خواہد کرد
ضبط بکند ضبط کرے	ضبط میکند	ضبط بکن	ضبط مکن	ضبط کنندہ	ضبط کردہ
باب الطاء					
طپیدن تڑپنا	طپید	می طپید	طپیدہ است	طپیدہ بود	خواہد طپید
بطپد تڑپے	می طپد	بطپ	مطپ	طپندہ	طپیدہ
طلبیدن بلانا	طلبید	می طلبید	طلبیدہ است	طلبیدہ بود	خواہد طلبید
بطلبد بلاوے	می طلبد	بطلب	مطلب	طلبندہ	طلبیدہ
باب الظاء					
ظاہر شدن ظاہر ہونا	ظاہر شد	ظاہر میشد	ظاہر شدہ است	ظاہر شدہ بود	ظاہر خواہد شد
ظاہر بشود ظاہر ہووے	ظاہر میشود	ظاہر بشو	ظاہر مشو	ظاہر شوندہ	ظاہر شدہ
ظلم کردن ظلم کرنا	ظلم کرد	ظلم میکرد	ظلم کردہ است	ظلم کردہ بود	ظلم خواہد کرد
ظلم بکند ظلم کرے	ظلم میکند	ظلم بکن	ظلم مکن	ظلم کنندہ	ظلم کردہ
ظن بردن گمان لیجانا	ظن برد	ظن میبرد	ظن بردہ است	ظن بردہ بود	ظن خواہد برد

ظن ببرد گمان بجاوے	ظن می برد	ظن ببر	ظن مبر	ظن برنده	ظن برده
		باب العین			
عربده کردن خون کرنا	عربده کرد	عربده میکرد	عربده کرده است	عربده کرده بود	عربده خواهد کرد
عربده بکند خون کرے	عربده میکند	عربده بکن	عربده مکن	عربده کننده	عربده کرده
عطلیدن چھینکنا	عطلید	می عطلید	عطلیده است	عطلیده بود	خواهد عطلید
بعطلسد چھینکے	می عطلسد	بعطلس	معطلس	عطلسنده	عطلسیده
عدل کردن انصاف کرنا	عدل کرد	عدل میکرد	عدل کرده است	عدل کرده بود	عدل خواهد کرد
عدل بکند انصاف کرے	عدل میکند	عدل بکن	عدل مکن	عدل کننده	عدل کرده
		باب الغین			
غنودن اونگھنا	غنود	مے غنود	غنوده است	غنوده بود	خواهد غنود
بغنود اونگھے	مے غنود	بغنو	مغنو	غنونده	غنوده
غریدن گونجنا	غرید	مے غرید	غریده است	غریده بود	خواهد غرید
بغرد گونجے	میغرد	بغر	مغر	غرنده	غریده
غلطیدن لوٹنا	غلطید	می غلطید	غلطیده است	غلطیده بود	خواهد غلطید
بغلطد	می غلطد	بغلط	مغلط	غلطنده	غلطیده
		باب الفاء			
فرسودن گھسنا	فرسود	می فرسود	فرسوده است	فرسوده بود	خواهد فرسود
بفرساید گھسے	میفرساید	بفرسائے	مفرسائے	فرساینده	فرسوده
فرمودن فرمانا	فرمود	مے فرمود	فرموده است	فرموده بود	خواهد فرمود
بفرماید فرماوے	می فرماید	بفرمائے	مفرمائے	فرماینده	فرموده

فریفتن (فریب دینا)	فریفت	می فریفت	فریفته است	فریفته بود	خواهد فریفت
بفریبد (فریب دے)	میفریبد	بفریب	مفریب	فریبنده	فریفته
فروختن (بیچنا)	فروخت	میفروخت	فروخته است	فروخته بود	خواهد فروخت
بفروشد (بیچے)	میفروشد	بفروش	مفروش	فروشنده	فروخته
فرستادن (بھیجنا)	فرستاد	می فرستاد	فرستاده است	فرستاده بود	خواهد فرستاد
بفرستد (بھیجے)	میفرستد	بفرست	مفرست	فرستنده	فرستاده
فهمیدن (سمجھنا)	فهمید	می فهمید	فهمیده است	فهمیده بود	خواهد فهمید
بفهمد (سمجھے)	می فهمد	بفهم	مفهم	فهمنده	فهمیده

باب القاف

قابل شدن (قابل ہونا)	قابل شد	قابل میشد	قابل شده است	قابل شده بود	قابل خواهد شد
قابل بشود (قابل ہووے)	قابل میشود	قابل بشو	قابل مشو	قابل شونده	قابل شده
قرار کردن (اقرار کرنا)	قرار کرد	قرار میکرد	قرار کرده است	قرار کرده بود	قرار خواهد کرد
قرار بکند (اقرار کرے)	قرار میکند	قرار بکن	قرار مکن	قرار کننده	قرار کرده
قصد کردن (قصد کرنا)	قصد کرد	قصد میکرد	قصد کرده است	قصد کرده بود	قصد خواهد کرد
قصد بکند (قصد کرے)	قصد میکند	قصد بکن	قصد مکن	قصد کننده	قصد کرده

باب الکاف

کشادن (کھولنا)	کشاد	می کشاد	کشاده است	کشاده بود	خواهد کشاد
بکشاید (کھولے)	می کشاید	بکشاے	مکشاے	کشاینده	کشاده
کاستن (گھٹنا)	کاست	می کاست	کاسته است	کاسته بود	خواهد کاست
بکاهد (گھٹے)	می کاهد	بکاه	مکاه	کاهنده	کاسته

کاشتن (بونا)	کاشت	می کاشت	کاشته است	کاشته بود	خواهد کاشت
بکارد (بووے)	مے کارد	بکارد	مکار	کارنده	کاشته
کِشتن (بونا)	کشت	می کشت	کشته است	کشته بود	خواهد کشت
بکارد (بووے)	مے کارد	بکار	مکار	کارنده	کِشته
کُشتن (مارنا)	کشت	می کشت	کشته است	کشته بود	خواهد کشت
بکشد (مارے)	می کشد	بکش	مکش	کشنده	کُشته
کندن (کھودنا)	کند	می کند	کنده است	کنده بود	خواهد کند
بکند (کھودے)	می کند	بکن	مکن	کننده	کنده
کردن (کرنا)	کرد	می کرد	کرده است	کرده بود	خواهد کرد
بکند (کرے)	میکند	بکن	مکن	کننده	کرده
کوفتن (کوٹنا)	کوفت	می کوفت	کوفته است	کوفته بود	خواهد کوفت
بکوبد (کوٹے)	مے کوبد	بکوب	مکوب	کوبنده	کوفته
کشیدن (کھینچنا)	کشید	می کشید	کشیده است	کشیده بود	خواهد کشید
بکشد (کھینچے)	می کشد	بکش	مکش	کشنده	کشیده
کوشیدن (کوشش کرنا)	کوشید	می کوشید	کوشیده است	کوشیده بود	خواهد کوشید
بکوشد (کوشش کرے)	میکوشد	بکوش	مکوش	کوشنده	کوشیده

باب الکاف فارسے

گفتن (کہنا)	گفت	می گفت	گفته است	گفته بود	خواهد گفت
بگوید (کہے)	میگوید	بگو	مگو	گوینده	گفته
گرفتن (پکڑنا)	گرفت	می گرفت	گرفته است	گرفته بود	خواهد گرفت

بگیرد	بگیرد	بگیر	بگیر	گیرنده	گرفته
گذشتن گذرنا	گذشت	میگذشت	گذشته است	گذشته بود	خواہد گذشت
بگذرد گذرے	می گذرد	بگذر	مگذر	گذرنده	گذشته
گذاشتن چھوڑنا	گذاشت	می گذاشت	گذاشته است	گذاشته بود	خواہد گذاشت
بگذارد چھوڑے	مے گذارد	بگذار	مگذار	گذارنده	گذاشته
گماشتن چھوڑنا	گماشت	می گماشت	گماشته است	گماشته بود	خواہد گماشت
بگمارد چھوڑے	می گمارد	بگمار	مگمار	گمارنده	گماشته
گداختن پگھلنا	گداخت	می گداخت	گداخته است	گداخته بود	خواہد گداخت
بگدازد پگھلے	مے گدازد	بگداز	مگداز	گدازنده	گداخته
گریختن بھاگنا	گریخت	می گریخت	گریخته است	گریخته بود	خواہد گریخت
بگریزد بھاگے	می گریزد	بگریز	مگریز	گریزنده	گریخته
گسیختن ٹوٹنا	گسیخت	می گسیخت	گسیخته است	گسیخته بود	خواہد گسیخت
بگسلد ٹوٹے	مے گسلد	بگسل	مگسل	گسلنده	گسیخته
گشتن پھرنا	گشت	می گشت	گشته است	گشته بود	خواہد گشت
بگردد پھرے	میگردد	بگرد	مگرد	گردنده	گشته
گریستن رونا	گریست	می گریست	گریسته است	گریسته بود	خواہد گریست
بگرید روئے	مے گرید	بگری	مگری	گرینده	گریسته
گستردن بچھانا	گسترد	می گسترد	گسترده است	گسترده بود	خواہد گسترد
بگسترد بچھاوے	مے گسترد	بگستر	مگستر	گسترنده	گسترده
گردیدن پھرنا	گردید	میگردید	گردیده است	گردیده بود	خواہد گردید

بگرود (پھرے)	می گرود	بگرو	نگرو	گرونده	گردیده
گرویدن (رجوع ہونا)	گروید	می گروید	گرویده است	گرویده بود	خواهد گروید
بگرود (رجوع ہووے)	میگرود	بگرو	نگرو	گرونده	گرویده
گزیدن (قبول کرنا)	گزید	می گزید	گزیده است	گزیده بود	خواهد گزید
بگزیند (قبول کرے)	مے گزیند	بگزین	مگزین	گزیننده	گزیده

باب اللام

لرزیدن (کانپنا)	لرزید	می لرزید	لرزیده است	لرزیده بود	خواهد لرزید
بلرزد (کانپے)	مے لرزد	بلرز	ملرز	لرزنده	لرزیده
لغزیدن (پھسلنا)	لغزید	می لغزید	لغزیده است	لغزیده بود	خواهد لغزید
بلغزد (پھسلے)	می لغزد	بلغز	ملغز	لغزنده	لغزیده
لیسیدن (چاٹنا)	لیسید	مے لیسید	لیسیده است	لیسیده بود	خواهد لیسید
بلیسد (چاٹے)	می لیسد	بلیس	ملیس	لیسنده	لیسیده

باب المیم

مردن (مرنا)	مرد	مے مرد	مرده است	مرده بود	خواهد مرد
بمیرد (مرے)	مے میرد	بمیر	ممیر	میرنده	مرده
مالیدن (ملنا)	مالید	می مالید	مالیده است	مالیده بود	خواهد مالید
بمالد (ملے)	مے مالد	بمال	ممال	مالنده	مالیده
ماندن (رہنا)	ماند	مے ماند	مانده است	مانده بود	خواهد ماند
بماند (رہے)	مے ماند	بمان	ممان	ماننده	مانده
مکیدن (چوسنا)	مکید	مے مکید	مکیده است	مکیده بود	خواهد مکید

بمکد چوسے	می مکد	بمک	ممک	مکنده	مکیده

باب النون

نمودن دیکھنا	نمود	می نمود	نموده است	نموده بود	خواهد نمود
بنماید دکھاوے	می نماید	بنمای	منمای	نماینده	نموده
نوشتن لکھنا	نوشت	می نوشت	نوشته است	نوشته بود	خواهد نوشت
بنویسد لکھے	می نویسد	بنویس	منویس	نویسنده	نوشته
نهادن رکھنا	نهاد	می نهاد	نهاده است	نهاده بود	خواهد نهاد
بنهد رکھے	می نهد	بنه	منه	نهنده	نهاده
نگریستن دیکھنا	نگریست	می نگریست	نگریسته است	نگریسته بود	خواهد نگریست
بنگرد دیکھے	می نگرد	بنگر	منگر	نگرنده	نگریسته
نگاشتن لکھنا	نگاشت	می نگاشت	نگاشته است	نگاشته بود	خواهد نگاشت
بنگارد لکھے	می نگارد	بنگار	منگار	نگارنده	نگاشته
نواختن بجانا	نواخت	می نواخت	نواخته است	نواخته بود	خواهد نواخت
بنوازد بجاوے	مے نوازد	بنواز	منواز	نوازنده	نواخته
نهفتن چھپانا	نهفت	می نهفت	نهفته است	نهفته بود	خواهد نهفت
بنهفد چھپے	می نهفد	بنهفت	منهفت	نهفنده	نهفته
نالیدن رونا	نالید	می نالید	نالیده است	نالیده بود	خواهد نالید
بنالد روئے	مے نالد	بنال	منال	نالنده	نالیده
نوشیدن پینا	نوشید	می نوشید	نوشیده است	نوشیده بود	خواهد نوشید
بنوشد پیوے	می نوشد	بنوش	منوش	نوشنده	نوشیده

باب الواو

ورزیدن قبول کرنا	ورزید	می ورزید	ورزیده است	ورزیده بود	خواهد ورزید
بورزد قبول کرے	می ورزد	بورز	مورز	ورزنده	ورزیده

باب الهاء هوز

هراسیدن ڈرنا	هراسید	می هراسید	هراسیده است	هراسیده بود	خواهد هراسید
بهراسد ڈرے	می هراسد	بهراس	مهراس	هراسنده	هراسیده
هشتن چھوڑنا	هشت	می هشت	هشته است	هشته بود	خواهد هشت
بهلد چھوڑے	می هلد	بهل	مهل	هلنده	هشته

باب الیاء

یافتن پانا	یافت	می یافت	یافته است	یافته بود	خواهد یافت
بیابد پاوے	می یابد	بیاب	میاب	یابنده	یافته
یاد کردن یاد کرنا	یاد کرد	یاد میکرد	یاد کرده است	یاد کرده بود	یاد خواهد کرد
یاد بکند یاد کرے	یاد میکند	یاد بکن	یاد مکن	یاد کننده	یاد کرده
یاری کردن دوستی کرنا	یاری کرد	یاری میکرد	یاری کرده است	یاری کرده بود	یاری خواهد کرد
یاری بکند دوستی کرے	یاری میکند	یاری بکن	یاری مکن	یاری کننده	یاری کرده

فائده

مخفی نماند که فعل فارسی در جمع و مفرد بچندین قسم میگردد نمونه اش بجهت مبتدیان در ذیل مرقوم میشود

از گفتن فعل ماضی مطلق

گفت واحد غائب کہا او نے	گفتند جمع غائب کہا اونھوں نے	گفتی واحد حاضر مخاطب کہا تو نے	گفتید جمع حاضر مخاطب کہا تم نے	گفتم واحد متکلم کہا میں نے	گفتیم جمع متکلم کہا ہم نے

فعل ماضی استمراری

واحد غائب	جمع غائب	واحد مخاطب	جمع مخاطب	واحد متکلم	جمع متکلم
می گفت	می گفتند	می گفتی	می گفتید	می گفتم	می گفتیم
کہتا تہا وہ	کہتے تہے وہ	کہتا تہا تو	کہتے تہے تم	کہتا تہا مین	کہتے تھے ہم

فعل مستقبل

واحد غائب	جمع غائب	واحد مخاطب	جمع مخاطب	واحد متکلم	جمع متکلم
خواہد گفت	خواہند گفت	خواہی گفت	خواہید گفت	خواہم گفت	خواہیم گفت
کہیگا وہ	کہینگے وہ	کہیگا تو	کہوگے تم	کہونگا مین	کہینگے ہم

اسم مفعول

گفتہ	کہا ہوا	گفتہا	کہے ہوے

فعل مضارع

واحد غائب	جمع غائب	واحد مخاطب	جمع مخاطب	واحد متکلم	جمع متکلم
گوید	گویند	گوئے	گوئید	گویم	گوئیم
کہے وہ	کہین وے	کہے تو	کہو تم	کہون مین	کہین ہم

فعل حال

واحد غائب	جمع غائب	واحد مخاطب	جمع مخاطب	واحد متکلم	جمع متکلم
میگوید	میگویند	میگوئی	میگوئید	میگویم	میگوئیم
کہتا ہے وہ	کہتے ہین وہ	کہتا ہے تو	کہتے ہو تم	کہتا ہون مین	کہتے ہین ہم

فعل امر | اسم فاعل | فعل نہی

واحد مخاطب	امر جمع مخاطب	واحد اسم فاعل	جمع اسم فاعل	نہی واحد مخاطب	نہی جمع مخاطب
گوی	گوئید	گوینده	گویندگان	مگوئی	مگوئید
کہہ تو	کہو تم	کہنے والا	کہنے والے	مت کہہ تو	مت کہو تم

قواعد ضروریہ

کلمہ ایک معنی دار لفظ ہے جو زبان سے آدمی کے نکلے وہ تین قسم ہے ۔ اسم ۔ فعل ۔ حرف ۔ اسم کسی شی کا نام ہے کہ جسمین زمانہ نہو جیسے تخت باغ **فعل** کام کو کہتے ہین کہ جس سے زمانہ ظاہر ہو ۔ جیسا گفت کہا گذشتہ زمانہ مین **حرف** وہ ہی کہ بغیر ملائے اور کلمہ کے اس سے معنی حاصل نہو جیسے از ۔ تا ۔ زمانہ تین ہین ماضی مستقبل ۔ حال ۔ گذری ہوئے کو ماضی آنے والیکو مستقبل موجود کو حال کہتے ہین ۔ جیسے پرورد پالا اوسنے زمانہ گذشتہ مین ۔ خواہد پرورد ۔ پالیگا زمانہ آیندہ مین ۔ می پرورد پالتا ہی زمانہ حال مین ۔ اسم دو قسم پر ہی ۔ ایک جامد دوسرا مصدر ۔ جامد کہ جس سے اور کوئی کلمہ نہ نکلے جیسے گل و غنچہ مصدر کہ جس سے اور کلمے نکلتے ہین ۔ علامت مصدر آخر مین دن یا تن ہی جیسے آمدن آنا ۔ گفتن کہنا ۔ مضارع زمانہ موجود اور آیندہ کے معنی کو شامل ہے جیسے کند کرے فعل کو کام کرنیوالیکو فاعل کہتے ہین جیسے کرد زید یعنے کیا زید نے کرد فعل زید اوسکا فاعل ۔ فعل دو قسم لازمی متعدی ۔ لازمی فعل اور فاعل ملکر بات پوری ہو جاوے اور اوسکا اثر دوسرے پر نہ پہونچے جیسے نشست زید یعنے بیٹھا زید فعل بیٹھنے کا زید پر تمام ہوا ۔ متعدی وہ ہی کہ فعل فاعل سے تجاوز کرکے اور کسی پر پہونچے جیسے زد زید بکر را ۔ یعنے مارا زید نے بکر کو مارنیکا کام زید سے تجاوز کرکے بکر پر واقع ہوا زد فعل متعدی زید اوسکا فاعل اور بکر مفعول ہی اور جس فعل کا **فاعل** معلوم ہو اوسکو معروف کہتے ہین اور جس فعل کا فاعل معلوم نہو اوسکو مجہول کہتے ہین جیسے کشتہ شد زید یعنی مارا گیا زید ۔ مارنیوالا زید کا نام معلوم ہی کشتہ شد کو فعل مجہول اور زید کو مالم یسم فاعلہ کہتے ہین فعل لازمی مجہول نہین ہوتا اگر فعل معروف پر یا مجہول پر نون مفتوحہ لادین تو نفی ہوتا ہے جیسے نکرد نہین کیا ۔ نکردہ شد نہین کیا گیا پس ہر ایک فعل چار طرح پر ظہور لاتا **اثبات معروف** جیسے پرورد پالا اوسنے **نفی معروف** نپرورد نہ پالا اوسنے **اثبات مجہول** ۔ پرورده شد پالا گیا **نفی مجہول** نپرورده شد نہ پالا گیا وہ

نظم

فارسی ہندی و تازی مین یار	جڑ ہی سب فعلونکی مصدر آشکار	فارسی مصدر کا جانو یہ نشان	آخر اسکے تن ہی یا دن میری جان
مصدر ہندی کا جسن سے ہیہ بتا	آخر اسکے ہے سدا لفظ نا	فارسی مصدر سے ہٹے تو بنا	ماضی مطلق مین دیتا ہون بتا
آخر مصدر کے تو نکو تو اٹھا	نون سے کہ ماقبل کی حرکت سنا	ماضی مطلق بنا پایا جب تو سب	پھر اسی سے تو بنا افعال سب

آخر اسکے سین تے لا ای حبیب — یا فقط ہی تاکہ ہو ماضی قریب
ماضی استمراری اب تو لے بنا — ستے کو اسپر یا ہی اسپر تو لا
خواہد اسپر لا کے مستقبل بنا — اسکو ثابت رکھ تو خواہد کو ہٹا
ماضی مطلق کو اول تو بنا — آخر مصدر سے نا کو تو اوڑا
ماضی مطلق سے باقی فعل سب — بنتے ہین ہندی مین بھی اے لعل لب
ماضی شکی یہ تو ہو گا بڑھا — ماضی استمراری اب یے یون بنا
صیغۂ ماضی تمنے یون بنا — تھا کو استمراری مین سے تو ہٹا

ہو دلا آخر کو پڑھ ماضی بعید — شکی ہو جاتی ہے باشد جدید
یائے مجہول اسکے آخر تو لگا — صیغۂ ماضی تمنی کو بنا
مصدر ہندی سے بھی افعال سب — بنتے ہین اب سیکھ لے تو مجھ سے
گر الف یا واو آخر ہو تو یا — ورنہ آخر کو الف اسکے لگا
ہے لگا آخر کو از بہر قریب — تھا لگا بہر بعید اے با نصیب
آخر مطلق بڑھا تھا سو گھٹا — لفظ تا تھا اسکے آخر کو لگا
پھر مستقبل الف سے بے بنا — لیک مجہول اسکے آخر کا لگا

فقرہ ہائی فارسی مع ترجمہ ہندی

شمار خصت شوید تم رخصت ہو۔ بسیار خوب صاحب۔ بہت اچھا صاحب۔ روز بسیار برآمدہ است دن بہت چڑھا ہے۔ حقیقت تجارت غلہ وغیرہ۔ اناج وغیرہ کی سوداگری کی حقیقت۔ آمدنی برنج از کدام جا بہ کلکتہ میشود۔ کلکتہ مین چانول کی آمدنی کس جگہ سے ہوتی ہے۔ برنج باریک از طرف عظیم آباد و بردوان وآرہ وبرنج گندہ از اطراف باقرگنج و لکھم پور و رنگپور و گھوڑا گھاٹ وغیرہ میرسد۔ باریک چانول عظیم آباد و بردوان وآرہ اور موٹے چانول باقرگنج لکھم پور رنگپور اور گھوڑا گھاٹ وغیرہ سے پہونچتے ہین ازین جاہا برنج گندہ کدام جا ارزان است ان جگہون سے موٹے چانول کہان سستے ہین۔ صاحب از ہمہ جا برنج در باقرگنج و لکھم پور ارزان است صاحب سب جگہ سے چانول باقرگنج اور لکھم پور مین سستے ہین۔ برنج باریک بکدام جا خوب پیدا میشود مہین چانول اچھے کس جگہ پیدا ہوتے ہین۔ برنج عظیم آباد بہ نسبت آن ملکہا بہتر است وبرنج بریلی در ہندوستان از برنج عظیم آباد خوب تر است۔ عظیم آباد کے چانول بہ نسبت ان ملکون کے بہتر ہین اور بریلی کے چانول ہندوستان مین عظیم آباد کے چانولون سے بہت اچھے ہین منشی بباعث دوری راہ آوردن برنج بریلی درین سرحد تکلیف کمال است ای منشی رستہ کی دوری کے سبب سے چانول کا لانا بریلی سے یہان کمال تکلیف زیادتی

اطلاع کتاب ہذا مطبع قیومی واقع کانپور مین حسب فرمائش لالہ بھگوتی دت صاحب تاجر کتب حیدرآباد دکن بماہ نومبر ۱۹۰۲ء طبع ہوئی